

ledes vil man bære sig ad, at enhver, der kan faa lavere Rente, vil tage den. Kreditforeningerne have været i Stand dertil; ved Hjælp af deres Reserverfond og de Midler, de i øvrigt maatte raade over, have de været i Stand til at fremtvinge en Konvertering fra 4—3½ pCt. Det har min fulde Sympati, det var ganske i sin Orden, de maatte gøre det, og der var intet andet at gøre for Kapitalen end at høje sig for disse Fordringer. — Men derfor til dette, at den almindelige Rentefod i Landet skulde være bleven forandret fra 4—3½ pCt., er der et meget langt Spring, og det forholder sig ingenlunde saaledes, at der allerede skulde være indtraadt en saadan Forandring, den er maasse endogsaa meget fjern. Der er kun aldeles undtagelsesvis stet Udlaan i faste Ejendomme til en saadan Rente som 3½ pCt., og der er heller ikke særdeles meget, der tyder paa, at vi skulde gaa en Tid i Næde, hvor 3½ pCt. bliver den almindelige Rentefod. Man maa nemlig ikke lade sig bestikke deraf, at der har været en lang Tid, hvor Penge have været særdeles rigelige, og af, at denne Tid endnu ikke er forbi, det kan hurtigt forandre sig, og man ved ikke, naar Forandringen vil indtræde. Naar man altsaa staar i Forhold, som endnu ingenlunde ere fastnede, saa forekommer det mig saare unaturligt at stride til en Lovgivningsforanstaltning som denne.

Da man ved Forordningen af 5te Januar 1813 bestemte, at Rentefoden ved Udlaan i Sølv-Værdi skulde være 4 pCt., medens man ved Udlaan i Navne-Værdi kunde tage 1 pCt. mere ved alle Udlaan uden Hensyn til, om det var i faste Ejendomme eller ikke, var Forholdet, som noksom bekendt, dette, at det var nødvendigt at gøre en vis Indskrænkning i den tidligere fri Adgang til at tage urimelig høje Renter. Forholdet var dette, at Lovgivningsmagten søgte, at det var i sin Orden, at der maatte sættes Grænser for den Maaed, hvorpaa man udbyttede Laantagerne ved at tage en urimelig høj Rente. Det medførte altsaa, at man den Gang fandt det rimeligt at foreskrive en Rente fra 4—5 pCt., eftersom Laanet var i Sølv-Værdi eller i Navne-Værdi, og det gjaldt for ethvert som helst Udlaan indtil Loven af 1855, da man gav Renten fuldstændig fri for alle Udlaan, der ikke vare i

faste Ejendomme. Nu at ville indføre en saadan Foranstaltning som denne, naar det er bitterligt, at den almindelige Rentefod ikke er gaaet ned til 3½ pCt., og ved Lov at ville indføre, at dette dog skal anses for at være den almindelige Rentefod, vilde medføre den Ulempe, at man i alle de Tilfælde, som altsaa ere de sædvanlige for Udlaan paa første Prioritet, skulde søge Bevilling til at tage mere end 3½ pCt., og det forekommer mig at være ganske urimeligt. Den Slags Ting bør man ikke komme til, for det i Virkeligheden har vist sig, at Renten er dalet til 3½ pCt., og saa er det jo ogsaa tidsnok. — Jeg finder derfor, at man vil bringe for stor Ulejlighed og Ulempe ind i Forholdet, om man vilde indføre en saadan Foranstaltning, at man skulde meddele Bevilling til at tage 4 pCt. i Rente for alle Udlaan, der blive givne, efter at denne Lov er traadt i Kraft, og at man skulde straffes med den forfærdelige Straf for Nager, som Loven af 6te April 1855 foreskriver, hvis man tog blot 3¾ pCt. i Rente paa første Prioritet uden at have faaet Bevilling.

Det er overhovedet, skal jeg i Forbigaaende bemærke, noget, som vi vel en Gang maa komme bort fra, hele dette formelle Nagerbegreb, vi have her i Landet, og som bestaar i, at det anses for at være Nager, naar man tager blot 4½ pCt. ved Udlaan i faste Ejendomme uden at have faaet Bevilling, medens vi maa komme ind paa det materielle Nagerbegreb, som bestaar deri, at Nager kun skal straffes, hvis det er en Udbygning fra Kapitalens Side af en Laansøger, som er i Trang. Det finder jeg fuldstændig i sin Orden, og alt, hvad der kan komme til at ramme en saadan Udbygning, vil jeg gerne være med til. Men jeg finder det meget forkasteligt og aldeles urigtigt, at man fastholder dette formelle Nagerbegreb. Jeg vil sige, langt hellere end en Lov som denne, som i Virkeligheden er skreven, som om vi slet ikke kendte noget til de virkelige Livsforhold, vilde jeg have en Lov, som fuldstændig ophævede Loven af 6te April 1855, og som frigav Renten. Det vilde jeg i og for sig finde rimeligere, naar man ved Siden af gav en Lov, som sagde: Dersom nogen udbytter den, der er i Nød, og som skal laane Penge af Nød, da skal